

RPO-712154-VII-720.6/12/WS

Raport

Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych i Doprowadzonych do Wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Brzozowie (wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 17 września 2012 r., do pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Brzozowie (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm): Aleksandra Iwanowska, Wojciech Sadowski, Marcin Kusy i Damian Kalita (prawnicy).

Celem wizytacji zapobiegawczej Krajowego Mechanizmu Prewencji, było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania Izby przedstawionej przez mł. insp. Adama Paczosę - zastępcę komendanta

powiatowego policji, asp. Zdzisława Toczka – dyżurnego komendy oraz innych pracowników pełniących dyżur w PdOZ;

- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;

- zapoznaniu się z następującą dokumentacją PdOZ: regulaminem izby zatrzymań, książką wizyt lekarskich, książkami przebiegu służby, wybranymi losowo protokołami zatrzymań z zaświadczeniami lekarskimi o możliwości pobytu w PdOZ, kartami zapoznania z regulaminem pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, rejestrem zatrzymanych.

Ponadto, po zakończeniu wizytacji analizie poddano: decyzję nr 347/2010 Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Policji z dnia 15 grudnia 2010 r. zmieniającą decyzję w sprawie wysokości oraz sposobu pobierania opłaty związanej z pobytem osoby w stanie nietrzeźwości w jednostkach Policji województwa podkarpackiego, sprawozdanie z kontroli Izby, przeprowadzonej w dniu 15 listopada 2011 r. przez sędziego Sądu Okręgowego w Krośnie, protokół kontroli sanitarnej Zespołu Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSWiA z dnia 16 maja 2012 r oraz zestawienie liczbowe osób umieszczonych w Izbie.

2. Legalność zatrzymania

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa oraz doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (opłata za pobyt doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wynosi 200 zł).

Z analizy dokumentacji wynika, iż od stycznia do grudnia 2012 r., w Izbie umieszczono 215 osób, w tym podejrzanych o popełnienie przestępstwa – 70 osób, na polecenie sądu lub prokuratora – 26, zatrzymanych prewencyjnie - 2 oraz doprowadzonych w celu wytrzeźwienia – 117. W okresie od stycznia do 17 września 2012 r. w PdOZ osadzono 170 osób, z czego 71 osób w związku z

podejrzeniem popełnienia przestępstwa, 9 na polecenie sądu lub prokuratora, 1 zatrzymano prewencyjnie, do wytrzeźwienia 89 osób.

Podczas przeprowadzania wizytacji Mechanizmu, w Izbie nie przebywały osoby zatrzymane.

W żadnym z protokołów zatrzymania, które zostały poddane analizie, Mechanizm nie stwierdził uchybień lub treści budzących wątpliwości w zakresie zasadności zatrzymania i pobytu danej osoby w PdOZ.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

Do pełnienia służby w Izbie delegowani są funkcjonariusze Policji z innych wydziałów Komendy Powiatowej Policji w Brzozowie.

Wszyscy funkcjonariusze Policji oddelegowani do pracy w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych celem wytrzeźwienia posiadają odpowiednie przeszkolenie do pełnienia służby w Izbie (listopad 2011 szkolenie z zakresu metod i form pełnienia służby w PdOZ, wrzesień 2012 r., zapoznanie funkcjonariuszy Policji z obowiązującymi przepisami prawnymi w celu zapewnienia prawidłowego pełnienia służby w Izbie). KMP stoi na stanowisku, iż powyższą ofertę szkoleniową należałoby poszerzyć o dodatkowe zagadnienia tak, aby personel PdOZ wiedział jak pracować z trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy, jak udzielać osobom w różnym stanie fizycznym czy psychicznym pierwszej pomocy przedmedycznej, jak radzić sobie ze stresem i agresją oraz uaktualniać sukcesywnie wiedzę, jak również udoskonalać umiejętności w omawianych obszarach.

Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom (patrz: Fragment Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3] dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego) wskazują, że nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz Policji czy Służby Więziennej. CPT kładzie szczególny nacisk na konieczność rozwijania umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej.

Z informacji przekazanych przez dyżurnego komendy wynika, że w przypadku umieszczenia w Izbie kobiety, czynności związane z jej osadzeniem zawsze wykonuje jedna z funkcjonariuszek Policji pełniąca dyżur w Komendzie w danym dniu.

Kontrola osobista zatrzymanych mężczyzn odbywa się na korytarzu Izby. Kontrola osobista kobiety przeprowadzana jest w pokoju służbowym funkcjonariuszki pełniącej w danym dniu dyżur w komendzie.

W wyniku analizy książek przebiegu służby przedstawiciele Mechanizmu uznali, że zapisy w niej zawarte świadczą o przeprowadzaniu osobistych kontroli cel (w porze nocnej co godzinę, a za dnia co pół godziny), regularnym wydawaniu posiłków o określonych godzinach i umożliwianiu wyjść zatrzymanym do łazienki.

Palenie tytoniu dopuszczone jest w toalecie.

W okresie od dwóch lat do dnia wizytacji w Izbie nie odnotowano wydarzeń nadzwyczajnych. W tym samym okresie nie odnotowano też żadnych postępowań dyscyplinarnych, karnych lub cywilnych prowadzonych przeciwko PdOZ i pełniącym służbę w Izbie funkcjonariuszom Policji.

4. Prawo do informacji

W książkach przebiegu służby odnotowywane są informacje o każdorazowym informowaniu zatrzymanych o ich prawach i obowiązkach oraz monitoringu, co jest prawidłową praktyką.

Podczas wizytacji w Izbie znajdował się nieobowiązujący regulamin pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (dalej: regulamin). Regulamin wraz z adresami instytucji, do których zatrzymani mogą się zwrócić (m.in. Rzecznika Praw Obywatelskich) powieszono na ścianie w PdOZ. Ekspozycja regulaminu i dodatkowych informacji wyłącznie w tym miejscu nie pozwala, w ocenie KMP, na spokojne i dokładne zapoznanie się z ich treścią przez zatrzymanych oraz jest sprzeczna z treścią § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób

zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r. poz. 638). W związku z powyższym KMP zaleca wywieszenie aktualnej kopii regulaminu wraz z wykazem instytucji stojących na straży praw człowieka np. na wewnętrznej stronie drzwi w pokojach dla zatrzymanych.

W dniu wizytacji na terenie PdOZ była dostępna dla zatrzymanych prasa.

5. Warunki bytowe

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia usytuowane są na parterze Komendy Powiatowej Policji w Brzozowie. W ich skład wchodzi 2 pokoje dla zatrzymanych (dwuosobowe), pokój sanitarny dla zatrzymanych (wyposażony w prysznic, WC i umywalkę). Na korytarzu w szafie przechowywana jest czysta pościel, materace, koce oraz ubrania zastępcze. W dniu wizytacji placówka nie dysponowała obuwiem zastępczym, mając to na uwadze Mechanizm zaleca uzupełnienie wyposażenia Izby o brakujące obuwie zastępcze. Na korytarz ustawiono także kosz na brudną bieliznę pościelową. Odzież osoby chorej zakaźnie przechowywane są odrębnie w przeznaczonym do tego plastikowym worku.

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że zgodnie z relacją funkcjonariusza Policji pełniącego dyżur w Izbie w dniu wizytacji, każdy zatrzymany podczas ciszy nocnej, a także gdy jest to uzasadnione w innej porze dnia, otrzymuje komplet jednorazowej bielizny pościelowej oraz poduszkę i koc. W przypadku ujawnienia, że osoba przyjęta do PdOZ jest zakaźnie chora, funkcjonariusze Policji każdorazowo stosują się do zaleceń lekarskich dotyczących zachowania środków ostrożności, jak również potrzeby przeprowadzenia dezynfekcji pomieszczenia.

Pokoje zatrzymanych są monitorowane (i tylko one), a podgląd monitoringu jest niedostępny dla osób trzecich i możliwy jedynie w pomieszczeniu dyżurnego Komendy. Monitoring jest zapisywany.

W czasie wizytacji w pomieszczeniach Izby było czysto, działało w nich oświetlenie oraz sygnalizacja przyzywowa, a temperatura w pokojach dla zatrzymanych była odpowiednia do pory roku. Wizytujący stwierdzili, że poza istniejącą wentylacją, w pokojach dla zatrzymanych można uchylać okna w celu ich wywietrzenia i że powierzchnia pomieszczeń przypadająca na jedną osobę jest nie mniejsza niż 3 m².

W dniu wizytacji pokoje dla zatrzymanych były wyposażone w jednoosobowe prycze i stolik.

Przedstawiciele KMP zauważyli brak przesłony w prysznicu. Tym samym nie zapewniono intymności osobom korzystającym z prysznicu. W związku z powyższym KMP zaleca zapewnienie korzystającym z prysznicu odpowiednich warunków.

Mechanizm stwierdził także, że pomieszczenia w PdOZ nie są przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością i o obniżonej sprawności fizycznej (np. starszych). Ponieważ istnieje możliwość umieszczenia takich osób w Izbie, KMP zaleca podczas najbliższego planowanego remontu odpowiednie zmodernizowanie PdOZ, albowiem w aktualnym stanie osoby te nie będą mogły korzystać z urządzeń sanitarnych czy też samodzielnie poruszać się po terenie placówki.

Rzeczy cenne, które zatrzymany posiada przy sobie w trakcie zatrzymania, są rejestrowane i przechowywane w szafie depozytowej znajdującej się na korytarzu Izby. Analiza kwitów depozytowych nie nasunęła żadnych wątpliwości.

Wszystkie posiłki dla zatrzymanych przygotowuje Dom Pomocy Społecznej w Brzozowie. Dostarczane są w jednorazowych, utrzymujących ciepło opakowaniach. Zgodnie z informacją funkcjonariusza Policji pełniącego dyżur w PdOZ w dniu wizytacji, między posiłkami zatrzymani mogą otrzymać wodę

mineralną lub herbatę do picia. Woda ta podawana jest w jednorazowych kubkach, przechowywanych w szafie na korytarzu.

6. Prawo do ochrony zdrowia

Przed umieszczeniem w Izbie, badaniu lekarskiemu w izbie przyjęć w Brzozowie poddawane są wszystkie osoby zatrzymane. W razie nagłego zachorowania zatrzymanego w Izbie, wzywane jest pogotowie ratunkowe.

Analiza dokumentacji medycznej znajdującej się w Izbie wykazała, w niektórych przypadkach brakuje podpisu lekarza. Mechanizm zaleca aby funkcjonariusz Policji każdorazowo dopilnował personelu medycznego do rzetelnego wypełniania właściwej dokumentacji.

Badanie na obecność alkoholu w organizmie przeprowadzane jest przy użyciu alkometru. W dniu wizytacji świadectwo wzorcowania urządzenia było aktualne.

7. Dobre praktyki

Jako dobrą praktykę należy wskazać badanie każdego zatrzymanego doprowadzonego do Izby. Pozwala to wyeliminować istnienie przeciwwskazań zdrowotnych do osadzenia w Izbie. Ponadto, z uwagi na możliwość identyfikacji wszelkich obrażeń ciała i szczegółowe odnotowanie tego faktu w dokumentacji medycznej, stanowi zabezpieczenie funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ przed zarzutami dotyczącymi niewłaściwego traktowania. Krajowy Mechanizm Prewencji przypomina, iż w zakresie badań lekarskich opinię wyraził również Komitet ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu oraz Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT), w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.); CPT (2005)3]. W § 44 CPT zalecił *zapewnienie wszystkim nowoprzybyłym bezzwłoczne badanie medyczne i regularne wizyty lekarskie lub pielęgniarskie*. Ponadto, zgodnie z

Zasadą 24 Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.), *osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane odpowiednie badanie lekarskie, a później, kiedy będzie to potrzebne, zapewniona opieka medyczna i leczenie. Opieka medyczna i leczenie zostaną zapewnione bezpłatnie.*

8. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca:

1. wywieszenie kopii aktualnego regulaminu wraz z wykazem instytucji stojących na straży praw człowieka w pokojach dla zatrzymanych, np. na wewnętrznej stronie drzwi;
2. pouczenie policjantów pełniących służbę w PdOZ o konieczności zwrócenia uwagi lekarzom na potrzebę każdorazowego rzetelnego wypełniania dokumentacji;
3. w ramach najbliższego planowanego remontu pomieszczeń PdOZ dostosowanie sanitariatów Izby oraz przynajmniej jednego pokoju do potrzeb osób z niepełnosprawnością i osób starszych, które nie będą w stanie samodzielnie się poruszać bez odpowiednich udogodnień;
4. podjęcie działań zmierzających do wyposażenia prysznic w przesłony zapewniające intymność;
5. uzupełnienie wyposażenie Izby o obuwie zastępcze.